

¹ Tekst en foto's Ruud en Ina Metselaar – www.comomeerinfo.nl

Actueel Nieuws mei 2014

Al jaren geleden heb ik eens gezegd dat er altijd als ik aan het meer ben wel een artikel over Mussolini in de krant staat. Tijdens onze vakantie in April werd mijn stelling weer eens overvloedig bevestigd: 6 artikelen in twee weken tijd. De stukken tonen iedere keer weer dat het oorlogsverleden nog lang niet is verwerkt. Dit keer ging het over twee verschillende onderwerpen, die ik hier kort samenvat.

Het Verzetsmuseum in Dongo

In Dongo is er al tientallen jaren een klein museum over het verzet in de laatste oorlogsjaren. Het is gevestigd in een kleine ruimte in het stadhuis. De discussie over het museum begon in februari van dit jaar toen het gemeentebestuur voorstelde om de naam van het museum, tot die tijd "Museo della Resistenza", te vervangen door "Museo della fine della guerra – La Resistenza sul Lago di Como e la cattura di Mussolini". De toevoeging "de gevangenneming van Mussolini" schoot onmiddellijk in het verkeerde keelgat van de vereniging van oud verzetsstrijders, de Anpi (Associazione Nazionale Partigiani d'Italia). Ondanks de protesten nam de gemeenteraad het voorstel voor de naamsverandering met algemene stemmen aan.

Het verzetsmuseum in Dongo

Dongo

Op 11 april stond in de krant La Provincia di Como de aankondiging van de opening van het museum, dat na verbouwing nu zeven zalen met multimedia apparatuur heeft. De dag daarop volgde een artikel waarin het dilemma voor velen nog eens werd besproken. Enerzijds de herinnering aan de onderdrukking in de laatste oorlogsjaren en de heroïsche strijd van de partizanen in de bergen aan het Alto Lago, een strijd die aan velen het leven kostte, anderzijds de dood van Mussolini die wel een einde aan deze trieste periode betekende, maar ook door een groep neofascisten wordt aangegrepen voor huldebetogingen aan hun leider. Hoewel de verdedigers van de naamsverandering er vooral op wijzen dat het goed is ook het eind van de fascistische periode te blijven beschrijven, zeggen de tegenstanders dat

¹ Verzoeken om toezending per email aan: rmetselaar@on.nl

de gemeente er alleen op uit is door de toevoeging van Mussolini aan de naam van het museum, van Dongo een attractiepunt voor toeristen te maken. Zij trekken een vergelijking met Predappio, de geboorteplaats van Mussolini, dat is uitgegroeid tot een bedevaartsoord voor neofascisten.

Opening van het verzetsmuseum zonder de verzetsstrijders

Zaterdag 12 april werd het museum geopend tijdens een bijeenkomst op het plein voor het gemeentehuis met het hijsen van de vlag, het volkslied, toespraken van de burgemeester en andere autoriteiten. De schoolkinderen waren voorzien van vlaggetjes met de nationale driekleur, en een zangkoor bracht een oudstrijderslied ten gehore. De grote afwezigen echter waren de verzetsstrijders, die hadden opgeroepen tot een boycot van de plechtigheid!

Herdenking in Mezzegra

Plechtigheid op 25 april in Como

Como

Como, 25 april, Nationale feestdag. Enkele honderden mensen waren aanwezig bij de officiële plechtigheid ter herdenking van de oorlog. Op het podium, tegenover het monument voor de gevallen, de burgerlijke en militaire autoriteiten en nog enkele anderen. Daaronder de president van de Anpi van Como, Guglielmo Invernizzi, die de gelegenheid aangreep voor een felle aanval op de autoriteiten voor hun onderschatting van de neofascistische bewegingen in de provincie. Met name verweet hij de burgemeester van Como, Mario Lucini, niet op te treden bij een aantal gelegenheden waar de fascistische groet werd gebracht. Ook de autoriteiten van Dongo kregen het verwijt de geschiedenis te verdraaien door de naamsverandering van het museum met het doel van Dongo een tweede Predappio te maken.

Mezzegra, 27 april

Dat de woorden van Invernizzi niet zomaar uit de lucht kwamen vallen, bleek wel uit het artikel dat op 27 april verscheen in La Provincia. Hierin stond een verslag van een bijeenkomst van ongeveer 300 neofascisten die in een stoet met vier man naast elkaar naar het hek voor de villa Belmonte in Mezzegra trokken om te herdenken dat op deze plaats op 28 april 1945 Mussolini en zijn geliefde Petacci waren neergeschoten. Hier hield de voorzitter van de unie van veteranen

van de Italiaanse Sociale Republiek (de Republiek van Salò), Mario Nicollini (die op 15 augustus 102 jaar wordt!) een toespraak waarin hij “kameraad Benito Mussolini” de Romeinse groet bracht en de groep antwoordde met “presente”.

De schoenen van Clara Petacci

In mijn Nieuwsbrief nr. 3 van 2009 beschreef ik de gevangenneming en dood van Mussolini. Ik schreef daarin ook dat er tot de dag van vandaag getwist wordt over de juiste plaats en het tijdstip van de dood van Mussolini en Petacci. In een bijna paginagroot artikel van 24 april werd deze hele discussie weer actueel. De kop van het artikel luidt: “De schoenen van Claretta – het laatste stukje van de puzzel Mussolini”. Hierin lezen we dat er onverwacht een paar schoenen tevoorschijn zijn gekomen die Claretta Petacci gedragen zou hebben bij haar terechtstelling. Ik vat hier kort nog even de discussie over deze gebeurtenis in april 1945 samen.

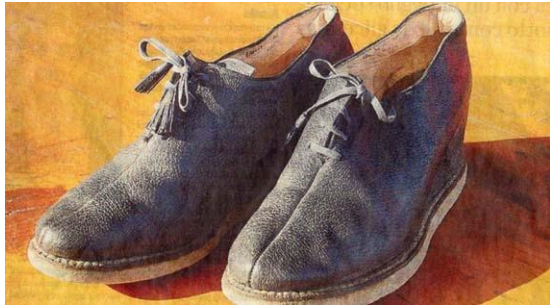

*De twee hoofdpersonen:
Links: Clara Petacci;
rechts: Walter Audisio*

De officiële lezing hierover is dat de kolonel “Valerio”, schuilnaam van Walter Audisio, het koppel om 16.10 u gefusilleerd heeft voor het hek van Villa Belmonte in Mezzegra. Mussolini en Petacci waren hier de dag ervoor heen gebracht omdat men bang was dat er anders een volksgericht in Dongo zou plaatsvinden. De lezing van Valerio werd bevestigd door Michele Moretti, een verzetsstrijder uit Como en door Alfredo Lampredi, vertrouwensman van de leider van de communistische partij, Luigi Longo. In een boek van twee verzetsstrijders dat in 1962 verscheen en een vervolgboek uit 1993 staat echter dat het paar niet was neergeschoten door Audisio maar door Longo en niet in de middag bij het hek, maar al 's ochtend in of bij de villa Belmonte en dat de dode lichamen die middag nogmaals waren beschoten. In tientallen, zo niet honderden stukken in boeken, kranten en op internet vinden we argumenten van degenen die de officiële lezing niet geloven. Een van de aanleidingen voor deze discussie is dat Audisio de hele geschiedenis zeer gedetailleerd heeft beschreven en dat er diverse details niet lijken te kloppen. Het verhaal rond de schoenen van Petacci behoort hier ook toe. Audisio schrijft in het stuk dat hierover in 1945 in de krant Unità verscheen: “Clarette liep onzeker over het steile pad, gehinderd door de hoge hakken van haar zwarte, zeemleren schoenen”. De schoene die nu zijn teruggevonden hebben echter platte hakken, zijn niet van zeemleer en niet zwart maar grijs. Aan het lijk van Petacci ontbraken de schoenen en men nam daarom aan dat ze verwijderd waren omdat ze anders waren dan in de beschrijving van Audisio. Giorgio Pisano schreef in 1996 na een uitvoerig onderzoek het boek “De laatste vijf seconden van Mussolini”. Hierin beschrijft hij ook zijn zoektocht naar de schoenen en naar een sjaal, die meegenomen zouden

zijn door de partizaan Martino Caserotti, die een rol zou hebben gespeeld in het theater rond de dubbele executie. Helaas verdween Caserotto in 1977. Ook vele andere verzetsstrijders die bij de gebeurtenis betrokken waren, zijn kort na de oorlog om het leven gebracht, hetgeen de complottheorieën extra versterken.

De teruggevonden schoenen van Clara Petacci

In het artikel in La Provincia worden nog meer punten uit de discussie over de ware toedracht aangehaald, waarop ik nu niet zal ingaan. Naar mijn mening is het een interessant maar buitengewoon zwak journalistiek verhaal. De schoenen kwamen nu plotseling te voorschijn bij een persoon in Mezzegra die anoniem wil blijven. De journalist lijkt geen enkele moeite te hebben gedaan meer te weten te komen.

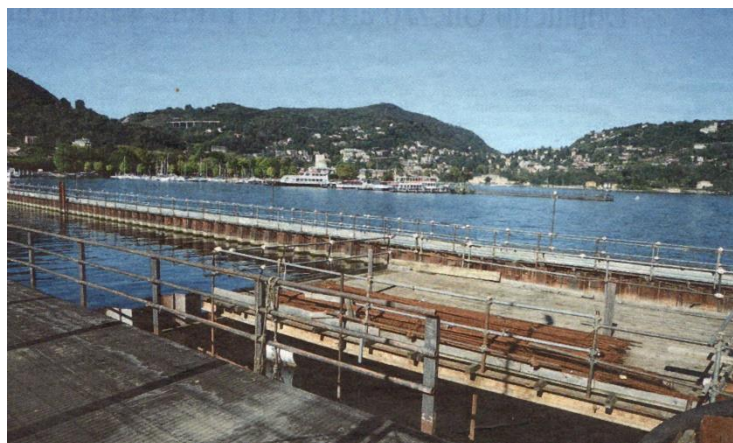
Actueel nieuws najaar 2014

Er zijn weer allerlei nieuwtjes die ook voor ons als toerist interessant kunnen zijn. Hier volgen er enkele.

Wegenbouw in de provincies Como en Lecco

Eerst enkele goede berichten over verbetering van de infrastructuur, ook al gaat het nog jaren duren voordat we er van kunnen profiteren. De Italiaanse regering heeft namelijk beslist om twee wegen zo snel mogelijk te realiseren:

- 1) Er wordt 220 miljoen (van de benodigde 330 miljoen) euro beschikbaar gesteld voor de aanleg van 10 km autoweg, waarvan 7,5 km als tunnelweg, voor het traject Colonna – Griante. Hiermee zal de dagelijkse file bij Comacina eindelijk verdwijnen
- 2) De regering heeft de voltooiing van de autoweg Bergamo – Lecco boven aan de lijst van werkzaamheden geplaatst. De weg moet klaar zijn vóór 30-6-2015!

De werkzaamheden aan de waterkering liggen nu al jaren stil

De waterkering in Como

Como heeft de landelijke pers gehaald door een redactioneel stuk in de *Corriera della Sera* over het drama van de waterkering (de “paratie”), die de stad moet beschermen tegen hoog water in het meer. Wellicht herinnert u zich mijn Nieuwsbrief 8(2009) over de metershoge muur die de burgemeester liet optrekken langs het meer, waardoor het water vanuit de stad niet meer te zien zou zijn. Nadat er al een groot stuk van was voltooid, werd de gemeente wakker en dwong men de burgemeester alles weer te slopen.

Het ene plan na het andere werd gemaakt en men begon opnieuw langs de oever met werkzaamheden, waardoor de “lungolago” voortdurend werd opengebrouwen.

De kop in de *Corriere della Sera* liegt er niet om: “De werkzaamheden zijn nutteloos”. De journalist, Claudio del Frate, schrijft dat het werk, dat op 8 januari 2008 werd begonnen, destijds op 11,9 miljoen Euro was begroot, maar dat de kosten nu reeds zijn opgelopen tot 31 miljoen. Intussen is het piazza Cavour door de werkzaamheden 10 cm verzakt en beginnen de omliggende gebouwen scheuren te vertonen. Erger is nog dat de noodzaak voor de bescherming intussen ook verdwenen lijkt te zijn. Ondanks de enorme hoeveelheden regenwater die deze zomer omlaag kwamen en waardoor er talloze aardverschuivingen en wegblokkades optraden, is het plein droog gebleven. Dit komt omdat men bij Lecco een nieuw sluiensysteem in gebruik heeft genomen, waardoor de waterstand beter in de hand kan worden gehouden. De conclusie van de schrijver is daarom dat het niet alleen een oneindig voortdurend en kostbaar project is, maar ook volledig overbodig.

Na het in september verschenen stuk in de *Corriere della Sera* zijn de kosten nog verder gestegen tot 32,9 miljoen, maar heeft men toch besloten door te zetten. De regiobestuur van Lombardije heeft 11,5 miljoen Euro beschikbaar gesteld en de gemeente gaat proberen de ontbrekende 18, miljoen te vinden. In een poging de kosten niet nog verder te laten oplopen is nu besloten een met de hand bediende, uitschuifbare damwand te maken met een maximale hoogte van 135 cm. Wanneer ze buiten gebruik is, is de wand verborgen langs de wandelpromenade aan het meer. Men hoopt volgend jaar januari hieraan te kunnen beginnen.

DE ZTL ook ingevoerd in Como

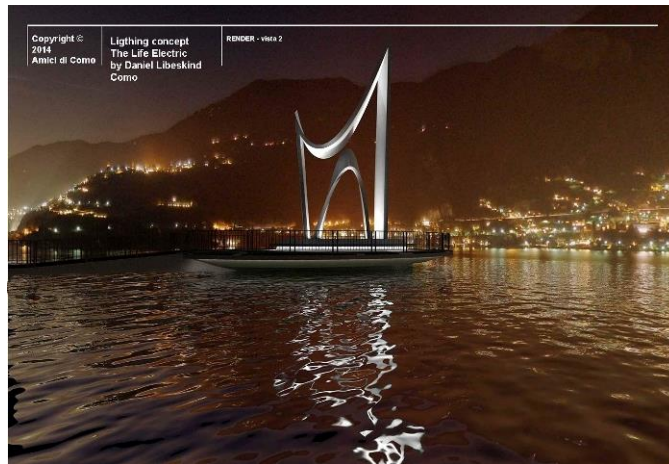
Misschien heeft u deze zomer al gemerkt en zo niet dan vestig ik er nadrukkelijk de aandacht op. Het gaat hier om de invoering van gebieden waar u als toerist niet meer met de auto mag komen, de zgn. ZTL (Zone a traffico limitato). Het omvat het hele gebied begrensd door de Viale Lecco, Lungolago Trento, Viale Carlo Cattaneo en Viale Varese. Het grootste deel hiervan was al voetgangersgebied, maar nu zijn ook het Piazza Roma, Piazza Volta en Piazza Grimoldi beperkt toegankelijk². Alle ingangen van het gebied worden met camera's bewaakt.

Een nieuw Voltamonument: The Life Electric

Al een maand lang wordt er in Como heftig gedebatteerd over een monument dat de bekende kunstenaar Daniel Libeskind aan de stad Como heeft aangeboden. Mogelijk gemaakt door de inspanningen van een groep van “Vrienden van Como” zal er een 18 m hoog monument met de naam The Life Electric komen op het uiteinde van de golfbreker die de haven van de stad beschermt. Het elf ton zware monument bestaat uit staal en koolstofvezel en stelt symbolisch

² Op internet vond ik de volgende lijst: piazza Roma, piazza Verdi, via Rodari, piazza Roma, via Bianchi Giovini, Caio Plinio II, piazza Grimoldi, via Macchi, via Pretorio e per l'area di Piazza Volta, via Grassi e via Garibaldi.

de letters A en V van Alessandro Volta weer. Zodra het nieuws bekend werd, barstte er een hevige discussie los tussen voor- en tegenstanders, maar de eerstgenoemden zijn toch in de meerderheid en het ziet er naar uit dat men het monument vóór 1 mei 2015 kan opleveren, d.w.z. precies op tijd voor de wereldtentoonstelling EXPO 2015 in Milaan. Como hoopt ook te profiteren van de grote aantallen toeristen die worden verwacht op de EXPO.

Afbeelding van het monument "The Life Electric" van Libeskind

Sprekend over het nog te realiseren Voltamonument kan ik er niet omheen ook het drama te noemen met de Voltatempel. Dit gebouw werd, ter herdenking van de 100ste verjaardag van Volta's sterfdag, in 1925-'27 gebouwd door Federico Frigerio in eclectische stijl. Eclectisch, want Frigerio baseerde zich op het Pantheon, zoals eerder ook Palladio had gedaan toen hij de villa Rotonda ontwierp. Ik sprak over een drama want de eerste verdieping van dit monument werd in juli gesloten omdat er grote delen van het stucwerk uit het plafond omlaag kwamen. Ondanks uitvoerig onderzoek heeft men nog steeds de oorzaak hiervan niet kunnen achterhalen en het ziet er naar uit dat dit deel van het gebouw nog lange tijd gesloten zal blijven. Dat is jammer want voor ieder die enige interesse voor de natuurwetenschap heeft is de tentoonstelling van veel van de oorspronkelijk door Volta gebruikte proefopstellingen zeer de moeite waard.

Een nieuw boek van mijn hand:

De geschiedenis van de tweede wereldoorlog aan het Comomeer- De partizanenstrijd en de gevangenneming van Mussolini (82 pag. A5)

Op verzoek van een aantal geïnteresseerden heb ik de verhalen die ik eerder over dit onderwerp schreef, samengevat in een boekje.

Het is slechts bij weinige toeristen bekend dat er vanaf juli 1943 in Noord- Italië een burgeroorlog werd uitgevochten tegen het Duitse leger en de Italiaanse fascistten. In mijn boek verhaal ik over de moedige strijd

van de partizanen die zich schuil hielden in de bergen rond het meer. Ook is er het verhaal van een inwoner die deelnam aan deze strijd. Tenslotte vindt u er een hoofdstuk over de aanhouding in Dongo van Mussolini toen hij, vermomd als Duits soldaat, probeerde naar Zwitserland te ontsnappen. Evenals 15 van zijn medefascisten in de colonne, werd hij met zijn vriendin Clara Petacci bij het meer gefusilleerd, waarna de lichamen in Milaan aan lantaarnpalen werden opgehangen.

Niet alleen het verhaal over de aanhouding, maar ook de duistere geschiedenis van de goudschat en de documenten die Mussolini bij zich had, blijft fascinerend.

U kunt het bij mij per email bestellen ad 6,95 Euro plus verzendkosten

Nieuws uit het Valtellina

Enkele jaren geleden is in het Valtellina het consortium ProVinea gesticht met het doel het terraslandschap van het dal te beschermen en te vergroten. Op initiatief van de Banca Popolare di Sondrio en met steun van 177 dorpen in het gebied heeft ProVinea de status van werelderfgoed voor het gebied aangevraagd. De aanvraag is inmiddels overgenomen door de Italiaanse regering en ingediend bij de Unesco.

Een zelfde initiatief en dit keer met Zwitserse steun heeft als resultaat gehad dat de, bij vele van u bekende, 122 km lange Retische spoorlijn (met de omgeving ervan), van Albula/Bernina naar Tirano deze status al gekregen heeft. Hieronder valt dus zowel het deel van Thusis naar St. Moritz als dat van St. Moritz naar Tirano.

Wijnnieuws

Het internationaal befaamde tijdschrift Wine Spectator heeft twee Sforzato wijnen uit het Valtellina in de lijst van beste 100 wijnen van de wereld geplaatst – een bijzondere eer!

Het betreft de Sforzato Albareda 2010 van Mamete Prevostini en de Sforzato 5 Stelle 2010 van Nino Negri.

Sinds een aantal jaren wordt de term PopWine gebruikt voor wijnen van minder dan 15 Euro. Het gelijknamige tijdschrift heeft na selectie tijdens de Vinitaly tentoonstelling een lijst van 50 beste Italiaanse popwijnen gepubliceerd en op nummer 1 van de lijst staat de Rosso di Valtellina van Ar.Pe.Pe uit Sondrio.